

Kitap

haftanın yenileri

İnceleme

Şehre Göçen Eşek

Levent Cantek

İletişim Yayınları

Türkiye'de çizgi roman araştırmaları ve kaleme aldığı incelemelerle birçok yerli çizgi roman kahramanına ve yaratıcısına dair önemli kaynak metinlere imza atmıştır Levent Cantek. Marko Paşa, Gırgır, Türkiye'de mizah yayınları üzerine incelemeleri, Karaoğlan'ı ele aldığı araştırmaları ilk akla gelenlerdir. Böyle önemli bir damardan yola çıkan birisi, Türkiye'de popüler kültür unsuru olarak mizah ve mizahın tarih içindeki serüvenini ele aldığı zaman dört başı mamur bir kitaba imza atacaktır. Aslında daha evvel kimi yerlerde yayımlanmış yazıları bir araya getirmiş Cantek. Ancak kitabın bütünlüğü olduğu da bir gerçek. Nasreddin Hoca'dan başlattığı (haklı olarak) çizgiyi çizenler Akbaba, Nuh'un Gemisi ve Gırgır gibi efsanevi mizah dergileriyle beraber Sabahattin Ali ve Aziz Nesin gibi isimlere de uğruyor kalem. Sonunda günümüze geliyor Levent Cantek. Televizyon dizilerini de ele alıyor ve memleketimizdeki mizah algısının son haline dair önemli kısa denemeler, deyim yerindeyse aforizmalarda bulunuyor Cantek. Gazetelerde günlük karikatür çizmelerini de ele alıyor, haftalık mizah dergilerinin gündemdeki çizimlerini de, bugünkü okur kitlesine dair saptamalarda da bulunuyor.

Söyleşi

Bir Dönem İki Kadın

Oya Baydar, Melek Ulagay

Can Yayınları

Türkiye'nin ve dünyanın son yarım yüzyıldan fazlasını içeren macerasına tanıklık etmiş, dahası bizzat içinde yer almış iki kadın; Oya Baydar ve Melek Ulagay. İlk romanını 17 yaşındayken yazan Oya Baydar, 1960 sonrası sosyal hareketli siyasal - toplumsal ortamında sosyalist mücadeleye katılıp edebiyata bütünüyle ara verdikten sonra, 1969'da İstanbul Üniversitesi'yle ilişkisi kesilmişti. 12 Mart 1971 askerî müdahalesinde tutuklanan Baydar, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin kurucuları ve yöneticileri arasındaydı. 12 Eylül 1980 darbesinde yurtdışına çıkmak zorunda kaldı ve 12 yıl Almanya'da sürgünde yaşadı. Melek Ulagay ise 12 Mart 1971 askerî darbesinde Türkiye'yi terk etmek zorunda kaldı. Hollanda'da siyasi mülteci oldu. 1974'te, siyasi aften yararlanarak Türkiye'ye döndü. Yıllar öncesine dayanan dostluklarının yanında bu kitap için bir araya gelen ikili, Bir Dönem İki Kadın isimli karşılıklı bir nehir söyleşiye imza atmışlar. Neler yok ki kitapta. Lise aşklarından çocukluklarının kozmopolit İstanbuluna, devrimci mücadeleden hapishane yıllarına, işkencelerden sürgün

hayatına, eve dönüşten Türkiye soluna her şeyi konuşuyorlar. Oya Baydar'ın doktora tezinin ikinci kez reddedilmesi sonucu meşhur Türkiye'deki ilk "rektörlük işgali"nin detaylarını beraber okuyalım: "Ders bitti, sloganlar, alkışlar arasında amfiden çıkıp odama geldim. İçeri yeni girmiştim ki kapı vuruldu, kapıda uzun boylu, yakışıklı bir delikanlı. 'Ben Deniz Gezmiş'im, teziniz reddedildiği için rektörlüğü işgale gidiyoruz,' dedi ve cevabımı bile beklemeden yürüdü gitti. Öylece kalakaldım.(...) Bunlar rektörlüğün kapısına dayanıyorlar. Rektörlük sekreteri, hayır açamam diye feryat ediyor. Bakıyor ki öğrencileri içeri sokmazsa işler daha da beter olacak. Deniz Gezmiş gelsin, ona teslim ederim diyor. Yani Deniz resmî, mutemet işgalci durumunda. Öğrenciler içeri giriyorlar, biri masanın üzerine çıkıyor. Masanın üzerinde değerli bir kristal avize var. Masanın üstündeki genç, ayaklarını masaya vurarak yüksek sesle nutuk atarken kristal avize titreşmeye başlıyor. Sekreter, avize düşecek, kırılacak korkusuyla 'Rezonans yapıyor, rezonans yapıyor!' diye panik içinde bağıyor."

Öykü

Kıbrıt Çöpleri

Murathan Mungan

Metis Yayınları

Her zaman belirttiğimiz üzere, Türk edebiyatının üretken ve iyi yazarlarından Murathan Mungan bu kez yeni öyküleriyle okurlarının karşısına çıkıyor. Aslında bunlara "öykücük"ler demek daha doğru olur. Necatigil'den ihmalatla "öykü uçları" bile denilebilecek kadar kısacık, ama kısıllığıyla ters oranda yoğunluğu sahip hikâyeler. "Sizden tek isteğim, hız yapmayın okurken. Göze az görünmeler, hızda çabuk kaybedilir," diye özellikle uyarıyor Mungan. Yaklaşık 80 birbirinden "kısa", yazarının "sair"liğini her cümlesinde yeniden hatırlatan hikâyeler Kıbrıt Çöpleri. Asla kısa çözü çektirgin zaman şanssız olduğunuz inanmayacağınız öyküler. Kimisi üç cümlelik diyalog, kimisi iç konuşma, kimisi bir tesadüf anın anlatılmasından oluşuyor. Gerçekten de en kısa hikâye parçasına an dendiğini hatırlatan öyküler Kıbrıt Çöpleri. Diyelim ki bir çırpıda okudunuz, öyleyse tekrar geri dönmüş üzerinde uzun uzun düşünceğiniz hikâyeler. Bir ömrele noktalayalım: "Ne diyeyim geçmiş olsun, kendini fazla hırpalama, ben öğretecek değilim. Neler görüp geçirmiyor ki insan! Hayat Böyle! Bazı boka lafların bu kadar gerçek olması ne kadar kötü değil mi? Tıpkı 'Hayat böyle' demek gibi. Ama ne yapalım ki hayat böyle!"

Mektup

Batı Kültürü Önünde Hiçbir Saplantım Yok

Yüksel Arslan - Ferit Edgü

Kitap Yayınevi

Türk edebiyatında 1950 kuşağının önemli öykücülerinden Ferit Edgü ile Türk resminin nevi şahsına münhasır imzalarından Yüksel Arslan'ın mektuplarının bir araya geldiği bir kitap bu. Bir yazardan çizere, belki de iki çizerdan iki yazara karşılıklı mektuplaşmalar kitabı. Öyle ki artık askerde bile insanların birbirine mektup yazmadığı günümüzde her yönden etkileyici mektuplar bunlar. Geçtiğimiz sene, yıllar sonra Türkiye'ye gelen ve retrospektif sergi açan Yüksel Arslan'ın desenlerinin de yer aldığı kitapta, Edgü ve Arslan'ın okuma serüvenlerine de tanıklık ediyorsunuz aslında. Paris - İstanbul arası gidip gelen mektuplarda edebiyat geçit töreni yer alıyor adeta. Artık ölmüş isimlerin eserlerine göndermeler olduğu kadar tavsiyeler, dostluklarına dayanarak dile getirilen sıkıntılar yer alıyor. İkiliğin birbirine kahkahalarla haber verdikleri bir dost ölümü ise nasıl bir humora sahip olduklarını ve aralarındaki derin bağı gösteriyor. Vedaları bile aslında birçok şeyin göstergesi. "Mırım, Pirim, ehl-i dilim ve yabanıl Arslan'ım" diye seslenen Edgü'ye Arslan, "Edgü'leri öpen" diye cevap verirken son zamanlarda okuyabileceğiniz en olağanüstü mektuplara imza atıyorlar.

Siyaset - Anı

Topraktan Parlametoya

Muammer Erten

Boyut Yayınları

İsmet İnönü'nün başbakan olduğu yıllarda Sanayi Bakanlığı yapan Muammer Erten'in, hayatı boyunca tuttuğu notlardan hazırlanan bir kitap 'Topraktan Parlametoya'. İnönü Hükümeti'nde "ortanın solu" hareketinin başarıyla yürütüldüğü dönemde görev almıştı Erten. 1923'te doğmuş ve yaşattı Cumhuriyet'e hizmet için çalışmıştı. CHP tarihi üzerine çalışmalar yapan Doç. Dr. Hakkı Uyar'ın yayıma hazırladığı kitaptaki notların kapsama alanı ise, hem bir siyasetçinin hayatına hem de Türkiye'nin yakın tarihinde önemli bir döneme ışık tutuyor. Zira Erten, hem TBMM Grup Toplantısı kayıtlarını, hem TBMM Konuşmalarını, hem miting notlarını hem de gençlik yıllarına yer veriyor kitabında. Topraktan Parlametoya'da mektuplar, notlar, günü gününe tutulmuş kronolojik kayıtlarda Cumhuriyet tarihinin belki de az bilinen bir dönemine dair önemli bilgiler yer alıyor. Köy Enstitüleri, Johnson Mektubu, Atatürk - İnönü anlaşmazlığı ilk akla gelenler. Kitabın sonunda yer alan Zeynep Göğüş'ün kaleminden Muammer Erten ve fotoğraf albümü, İsmet İnönü'nün yakın çevresinde yer alan bir isim politik ve sosyal yaşantısına dair bütün ayrıntıları gözler önüne seriyor.

